

Iz življenja in sveta

Starost ljudskih bolezni

Francoski zdravnik dr. Robert Jaurés je v svoji knjigi o patologiji v starem Egiptu zabeležil bolezni, ki so pred štiri tisoč leti petsto leti vladale po dolini Nila. Te bolezni je dr. Jaurés proučeval na bas-reliefih starih grobnic, na egiptovskih mumijah in papirusih. Studiral je brizno tudi ohranjena okostja in tkanine mumij. Iz papirusov, ki jih je proučeval, zaključuje, da so v Egiptu že v najstarejši dobi obstajali stalni in praktični načini zdravljenja. Svečniki, ki so se bavili z zdravilstvom, so ustvarili zdravniško znanost. Analize so dovedle doktorja do zaključka, da so bolezni, katerim so podlegli podaniki faraonov, bile v glavnem prav iste, ki napadajo človeštvo še danes. Menda je tudi tuberkuloza že v onih davnih časih pobirala svoje številne žrtve. Posebno zanimiva so proučevanja tkanin na mumijah. Po njih je dr. Jaurés konstatiral sledove pljučnega vnetja in drugih bolezni iz enadvajsete faraonske dinastije.

Usnjena moda

Na jesen prinaša moda vedno kaj novega. Lani je prinesla volno, letos usnje. Usnje kot pokrivalo in oblačilo. Usnje je danes ideal vsake ženske. Vse konfekcije izdelujejo srčkane, mehke, sila elegantne umetnine iz finega, nežnega usnja v najrazličnejših barvah. Šik rjav klobuk iz glade usnja je danes najmanj, kar kaže »mora« imeti dama, ki »kaj nase drži«. Dame iz denarno ohlapnejših slojev pa nosijo tudi vsa oblačila od temena do pet iz usnja. In če le možno, pokrivalo, toaletno in oblačilo iz iste barve. Tudi svetlozeleni, lilasti in rdeči čevlji so torej dandanes zelo modni. Spomladaj je bilo usnje le še okrasek ali našitek za plašče, ogrtače in klobuke; danes je usnje glavni material. Včasih je imela kožušina le namen greti, a je danes neizogiben rekvizit toaleta in koketerije za vsako damo, ki noče utočiti v morju malomeščanstva. Tako je postalo tudi usnje prožno, mehko, prilagodno oblačilo, ki se vda vsaki okroglini in tvarja gube kakor baržun ali fina kožušina. Morda bo zato leto kožušnice manj, pa tem več usnjenih ogrtačev in klobukov. Seveda le na telesih in glavah srečnih in zadovoljnih ali vsaj na tistih, ki rajši povsod z vsem štedijo, samo da so modne in šik. Zakaj usnjena moda je zelo draga in niti ne trpežna. Toda kdaj je že bila ženska moda pametna? Glavno ji je, da je lepa in »nova«. Resnično nova ni niti najnovejša. Zakaj nosili so jo že šoferji in avtomobilisti sploh. Se prej pa vojaštvo in vištevstvo srednjega in starega veka. Samo malo debelejša in neprodnejša vrsta. Takrat so nosile srednjeveške dame svilu, brokat in kožušino. Danes nosijo ženske usnje. Zaradi izpremembe, ker le izprememba krajša jim čas, za kako dolgo? Danes mora modna ženska izgledati kakor sod na dveh nožicah; včasih smo občudovali iglaste svoje ideale, ozke kot ose in kot jelke tanke. Vsako leto drugače. In prav je tako. Zlasti za oženjene. Če imajo dovolj domišljije, da varajo sami sebe. In če jo imajo, so lahko vedno zadovoljni. Kajpada takole izpreminjanje ženic velja. Toda končno je vsak užitek drag in vsaka nova zadovoljnost zahteva novih žrtev. Za novo srečo torej tudi novomodno usnje ne sme biti predrago.

Večni boj med spolom

Feminizem je borba ženstva za enakopravnost, v kolikor je možna glede na spol. Antifeminizem pa zastruje, da je feminizem izraz ženske zavisti moškim, ki so sposobnejši, vztrajnejši, originalnejši. Ženska čuti, da je vedno odvisna, ker nima dovolj svoje volje in dovolj talenta za javno delo. Ženska je inferiorna, zato je zavidna superiornemu možu. Tako je bilo in bo. Če vprašamo sto žensk, nam odgovori gotovo 80 odstotkov, da so nesrečne, ker niso moške. Bile bi vsaj svobodne. Že Sofoklejeva Antigona vzklila, da je najbednejše bitje pod solncem ženska.

Vse take trditve so seveda pretirane, a jedro resnice je vendarle v njih. Neugodnosti za ženski spol začenejo že v otroški dobi. Deček dobi karkoli, deklica pa ne. Deček dirja in kriči s konjičkami, deklica naj sedi tiho v kotu, pestuje punčko in jo uspava. A tudi deklice bi rajši dirjale in kričale, nego sedele in molčale. Deček sme kmalu sam letati po cesti, deklica je vedno na povodcu. Niti koraka ne sme izpred oči paznikov, pestuje ali odgojiteljice. Za dekca nimajo starši niti pol toliko skrbi, kolikor za deklico. Ta skrb pa je za deklice prava sužnjost. Vedno čujejo: »Tega ne smeš! To se ne spodobi! Poj, kako se vedeš! Deklica mora biti spodobna, mirna, mila, dobra!« — O dekcu, ki je divji in smel, pa govore: »To bo mož! Vesel, zdrav, pogumen dečko je!« Kar donaja deklici grajo ali celo kazen, je za dekca pohvala in odlika. In to razmerje se nadaljuje vse življenje. Mladenci sme hoditi po mestu, po vasi, po zabavah sam, ob vsaki uri, navadno brez nadzorstva in brez očitanih deklet ne sme nikamor giniti brez spremstva. Kajti drugače se kompromitira! Sto in sto malenkosti je, ki ogorčajo dekliško srce ter ga polnijo z zavestjo, da je moški spol protežiran, ženski spol pa oviran in zatiran. Dekliška mladost ni niti senca mladeniške. Okoli ženske se dvigajo vedno nove in vedno višje ograje, okoli moškega pa jih je vedno manj. To boli žensko. Malokatera živi po lastni

volji, se uči po lastni želji, si izbira usodo po lastnem okusu. Zato pa ženska, ako se slučajno ali po nesreči osvobodi, tako naglo zaide na stranpoti ter propade. Kakor kanarček je, ki pogine, ako je ušel iz kletke. Nešteto žensk se je pogubilo, ker niso bile navajene, uživati svobodo po pameti.

Feminizem torej zahteva, da se vzgoja deklic modro preuredi tako, da se tudi ženski privzgoji trdna volja in značaj. Ženska naj se usposobi za borbo življenja. Ženska naj se ne vzgaja več le za sužnjost doma in moža, nego naj se ji dá možnost, da si izobrazijo um in telo prav tako kakor moški. Enako izomikana ženska postane enakopravna. Že danes je dovolj samostojnih žensk, ki v ničemer ne zaostajajo za moštvom. Obrtnice, trgovke, uradnice, učiteljice, profesorice, zdravnice, umetnice so, ki delujejo neodvisno na čast občini in naroda. Le to soletna napačna vzgoja ženstva je zamenjala v njem sposobnosti, ki bi bile v polnem razvoju na korist človeštvu. Za pridno in nadarjeno ljudi mora biti na svetu vedno dovolj dela in zasluska. Ko se človeštvo dvigne do popolne enakopravnosti spolov, prestane borba Adama in Eve. Ženska ima gotovo prav svoje posebne talente, ki jih mož nima. Ako se končno uveljavijo pravilno različni darovi narave obeh spolov, se dvigne človeštvo do višine razvoja, ki je danes še ideal. Tako pravijo feministke.

Ljubezen

Zakon ni za ljubezen nikak zadržek. Kdor ne zna molčati, ne zna ljubiti. Užitek je, iz ljubezni ljubico ljubimcu vzeti.

Znana ljubezen ni trajna. Kdor ljubi, je vedno plah. Vsaj spočetka. Ni zapreke, da bi ženska ne ljubila dveh mož ali mož dveh žensk. (Stendhal.) Dekletom roji po glavi zakon, ženam ljubezen.

Ljubezen se ujame na svilen nit, a ne prežene je niti z vrvo. Čemu nevesta na poroki joka, izve šele čez leto dni.

Zadnja ljubezen je prava. Kdor ženo napaja z otcem, ne pije z njenih ustnic medu. (Ruski pregovori.)

Stavbeni prostor

večji, ob Dunajski cesti blizu železniškega tira, pripraven za **tvornice, skladišča** in druga industrijska podjetja, se proda. Naslov pov: DRAGO BESELJAK, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 3170

Proda se takoj

industrijsko podjetje galanterije v Ljubljani radi družabnih razmer. Natančnejše podatke daje Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 3200

KORANIT

asbestni škrlj
Tovarna KARLOVAC.
Najboljša streha,
najbolj trpežna,
najcenejša.
Pojasnila daje:
F. HOCEVAR, ZIROVNICA
(Gorenjsko). 2989

Sprejme se izvežbana, poštena prva hotelska sobarica

s kavicjo in spretna plačilna natakerica v hotelu Tivoli, Ljubljana. Vek. Dolničar. 3212

Najstarejša slovenska pleskarica in ličar-ska delavica **IVAN BRICELJ**, Dunajska cesta 16, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne.

Išče se kontoristinja

spretna korespondentinja, za en gros trgovino v Ljubljani.

Ponudba z zahtevo plače in navedbo znanja tujih jezikov pod: »Kontoristinja« na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 3201

Za 2 do 3 ure popoldne knjigovodja

z lepo pisavo za trgovsko podjetje v Ljubljani. Lastnoročno pisane ponudbe pod »knjigovodja« z zahtevo plače na: Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 3199

Korespondentinja

perfektna, nemško-hrvatska stenotipistinja se išče proti dobri plači. Lastnoročno pisane oferte z navedbo plače na Dioničarsko društvo za industrijo čreva v Subotici. 3164

Tečaj živilskih jezikov.

(Srbohrvaščina, francoščina, angleščina, nemščina.) Pouk po direktni metodi v skupinah in zasebno ure. Pojasnila in vpisovanje od 15. t. m. dalje vsak dan od 1/6 do 1/7 ure v zgradbi Čekovnega urada, Beethovnova ulica 7, pritičje, levo, v prostoru šolske slege. J. Jeras, vodja tečajev. 3176

Trgovski potnik kot akviziter

za veliko mednarodno spedijsko tvrdko v Jugoslaviji. Pogoj: Znanje slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika. Prednost imajo v Jugoslaviji dobro vpeljeni trgovski potniki. Ponudbe z navedbo zahtev ter referencami na upravo »Jutra«.

Šah

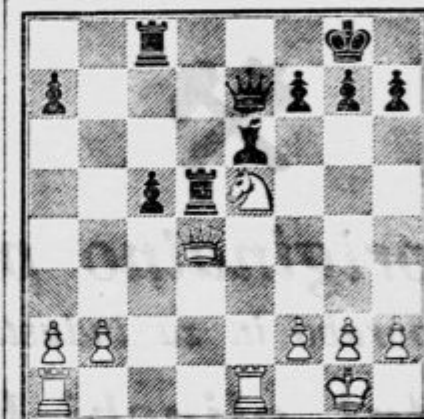
Danes prinašamo znamenito, tudi v teoretiškem oziru velezanimivo dr. Vidmarjevo partijo z ruskim prvoboriteljem Aleksandrom Aljechinom, drugim zmagačem na londonskem turnirju. Igra, ki jo je šahovski svet pričakoval z napeto pozornostjo, je po kratki, a jako ostri bitki končala z remijem. Kdo je Aljechin, je našim čitateljem, ki se bavijo s šahovsko literaturo, že davno znano. Drugim bo v ilustracijo silne njegove moči morda dobrodošel krasen završetak ene izmed šestih partij, ki jih je leta 1918 v Tarnopolu obenem igral na slepo in ki ga prinašamo ob koncu partije.

IGRA DAMSKEGA KMETA.

Bel: A. A. Aljechin. Črni: dr. M. Vidmar.

1. d2—d4	Sg8—f6
2. Sg1—f3	d7—d5
3. c2—c4	e7—e6
4. Sb1—c3	c7—c5
5. c4—d5	e6—d5
6. Lc1—g5	Lc8—e6
7. e2—e4	Lf8—e7
8. Lf1—b5+	Sb8—c6!
9. Sf3—e5	Ta8—c6
10. Dd1—a4	c5—d4!
11. Da4—d4	0—0
12. Lb5—c6	b7—c6
13. e4—d5	Sf6—d5
14. Lg5—e7	Dd8—e7
15. 0—0	Tf8—d8
16. Tf1—e1	c6—c5
17. Sc3—d5	Td8—d5

Pozicija po 17. potezi črnega:

18. Dd4—e3	h7—h6
19. h2—h3	De7—b7
20. b2—b3	Tc8—d8

Tu je bel predlagal remis, kar je črni sprejel. Nobena stranka nima upa na zmago in zato je remis upravičen.

Opombe:

1. Zaradi te poteze se je doslej smatralo 6. ... Lc8—e6 kot napako in priporočalo 6. ... Lf8—e7 kot najboljšo obrambo. Potez partije kaže, da je poteza 6. ... Lc8—e6 vendarle pravilna, seveda pa šele (po 7. e2—e4, Lf8—e7 8. Lf1—b5+) z doktor Vidmarjevo korekturo 8. Sb8—c6! Potezo 7. e2—e4 v isti poziciji (četudi

nastal po drugače razvrščenih potezih, namreč po 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, c5 4. Sf3, Sf6 5. cd5, ed5: 6. Lg5, Le6) je prvi igral ameriški šampion F. Marshall v Nürnbergu 1906. v svoji slavnoznani partiji proti berlinskemu mojstru E. Cohnu, katere interesanten potez je sledeči: 7. ... cd4: 8. Lb5+, Sbd7 9. Sf4d4, Lb4 10. e5, h6 11. ef6, Le3+ 12. bc3, hg5 13. Sde6, fe6: 14. fg7, Thg8 15. Dh5+, Ke7 16. Dg5+, Kf7 17. Dh5+, Ke7 18. 0—0, Tg7, 19. Tfe1, Sf6 20. Dh3, Dd6 21. Ld3, Tag8 22. g3, Sg4 23. Lf5, Se5 24. Le6, Tf8 25. Dh4+, Tf6 26. Ld5, Dd5: 27. Dd4, Ke6 28. Td1 in bel dobi.

2. Na videz silno riskamina, toda edina poteza, ki drži igro.

3. Na Sc6: sledi 11. ... bc 12. Lc6+, Tc6: 13. Dc6+, Ld7 in 14. ... d6. Isto sledi seveda na 11. Lc6+.

4. Tu je ponudil dr. Vidmar remis, kar je pa Aljechin odklonil.

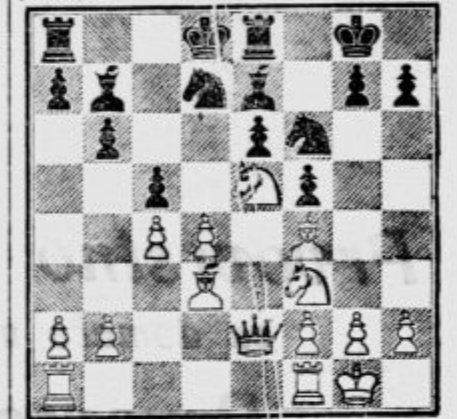
5. Črni nastavi s tem belemu interesantno past, ki se jej pa bel izogne.

6. Glej prejšnjo opazko. Navidezno dobi bel s Sc6 ali Sg6 kvaliteto; toda črni odgovori 18. ... Dd7 19. Se7+, Kf8! in dobi figuro.

7. Črni se nataja tik pred 20. potezo v časovni zadregi in prezre v naglici močnejšo potezo c5—c4, po kateri bi stal bolje.

8. Vihar se je polegel in igra je popolnoma izenačena.

V spočetku omenjeni Aljechinovi igri na slepo je po 14. potezi črnega (beli Aljechin — črni: N.N.) nastala sledeča pozicija:

Sledilo je:

15. Se5—f7	Kf8—f7
Ali 15. ... Dc8	16. De6: z grožnjo 17. Sh6+ (17. ... Kf8 18. Df7+ ali 17. ... Kh8 18. Dg8+, Tg8: ali Sf8: 19. Sh7+, kar bi sledilo tudi v slučaju 16. ... Kf8 (17. Sh6, gh 18. Lh6+!)).
16. De2—eb+!!	Kf7—g6
Ali 16. ... Ke6: 17. Sfg5+, odnosno 16. ... Kf8 17. Sg5, Sde5 18. de5: Ld5 19. cd5, Dd5: 20. Sgh7+ in bel dobi damo.	
17. g2—g4 in mat v naslednji potezi s konjem ali tekačem (Sh4+ Lf5+).	

Priporočajte „Jutro“!

Halo! Očitajte! Prepričajte se v lastno korist in ogledite si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov, novih modelov in pnevmatik po ceni 40
»TRIBUNA«, tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlova cesta št. 4.
Trgovina: Stari trg št. 28.
Sprejemajo se popravila za v polno popravo.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sedlarje l. t. d. priporoča trdka

A. & E. Skaberné,
Ljubljana, Mestni trg 10.

Mesarski pomočnik in prekajevalec

22 let star, močan, dobro izurjen, išče mesta kot pomočnik, Karl Fekonja, pošta Križevci pri Ljutomeru. 3208

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov:

16

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Št. 163/467.

Prodaja jelovih desk.

Gospod minister pravde je z odredbo z dne 4. septembra 1922, br. 9.134. odobril prodajo **800 m² suhih jelovih desk.** in sicer:

150 m ² škoret	13 mm 4 m dolg;
20 " "	15 " 4 " "
200 " četrtink	20 " 4 " "
250 " oolaric	25 " 4 " "
50 " desk	30 " 4 " "
50 " "	35 " 4 " "
30 " "	40 " 4 " "
50 " raznih moralov	4—7 m dolg.

Ves material se nahaja na strugari Marof sekvestriranega imanja Snežnik »Šenburg-Valdenburg«, železniška postaja Rakek, Slovenija.

Prodaja se bo izvršila potom ofertalne licitacije za celokupno količino desk (800 m²) na

dan 30. septembra 1922, ob 10. uri

dopoldne v pisarni podpisanega komisarja na Snežniku.

Lastnoročno podpisano ponudbo, opremljeno s kolekom za 20—Din, in katera naj vsebuje ponudene cene v številkah in besedah ter s priloženo originalno pobotnico v položenem vadiju kr. davčnega urada v Ložu (Slovenija), se ima v zapečatenem kuvertu predložiti podpisanemu komisarju do navedenega dneva ali na dan odrejene licitacije do 10. ure dopoldne. Vadij znaša za naše državljanke 10 %; za inozemce prijateljskih držav pa 20 % početne cene 400—Din za 1 m² (32.000, odnosno 64.000—Din) v gotovini in v zakoniti državni vrednosti.

Ponudbe, katere se predložijo po odrejenem dnevu in uri licitacije, se ne upoštevajo.

Prodaja je za kupca takoj obvezna, za državo pa, kadar jo odobri gospod minister pravde.

Pogoji za prodajo so izloženi na ogled v pisarni državnega komisarja na Snežniku.

Snežnik, Rakek (Slovenija), dne 6. septembra 1922, 3202

Velika drama človeštva

(Epizode iz ruske revolucije.)

VI.

Triumf boljševikov leta 1920.

Medtem ko se je prepirala Direktorija v Ufi z Grišinim-Almazovim v Sibiriji, kdo ima več pravice do vrhovne vlade, se je rdeča armada pomikala proti Uralu. Direktorija je izgubljala mesto za mestom, nazadnje je izgubila svoj sedež — Ufo, postala je vlada brez zemlje, brez državljanov. Ker pa se je majal tudi temelj sibirske vlade — boljševiki so bili na Uralu —, so se začeli resno pečati z mislijo, komu izročiti krmilo vlade na teritoriju, ki še ni bil v rokah boljševikov. Nazadnje so sklenili izročiti vso oblast admiralu Kolčaku.

Kolčak je bil proglašen za vrhovnega upravitelja in vrhovnega poveljnika v Sibiriji. Armada, ki jo je imel v svojih rokah, je bila v primeri s tedanjo lačno, raztrgano in obupano boljševiško armado izvrstna. Dobro oblečena in obuta, sita in v moralnem pogledu visoko stoječa, je imela Kolčakova armada vse pogoje za uspešno borbo. In res, začetek je bil dober. Sibirski armada je potisnila boljševiške čete zopet za Ural in se je približala zmagonosno Volgi. Tu pa je

doživel polom, ki je obenem odločil usodo ne samo Kolčaka, temveč tudi Denikina na jugu in Juđenica na severu. Največja napaka teh »dobrih vojakov« — boljševiških sil je bila, da niso operirali na bojiščih v kontaktu, da je vsak zase smatral, da je dovolj močan, da premaga rdečo armado, da zavzame Moskvo in sede na lavirke.

Polom Kolčakove armade pa ima še druge vzroke. Kolčak ni bil popularen; sibirski narod ni poznal niti njegovega imena, dokler ga dogodki niso iztaknili na površje. Drugi in menda najvažnejši vzrok pa je bila reakcionarna tendenca v armadi. Oficirji, ki bi jih bila revolucija lahko naučila marsičesa, so zopet začeli postopati z vojaštvom kot so bili navajeni pri carizmu.

Neki advokat, ki je bil poklican v armado, mi je pravil zanimiv slučaj, ki priča, kako napačno pot so izbrali vodilni krogi armade. Mož je bil kratkoviden, nosil je očala. Prišel je nekoč v kavarno in naročil večerjo. (V Rusiji se namreč v kavarni lahko večerja.) Stopil je k njemu polkovnik in ga osorno vprašal, zakaj ni prosil dovoljenja, da sme sedeti v kavarni. Advokat se je izgovarjal, očel, da je kratkoviden, da ni videl polkovnika. Vse to pa ni nič pomagalo. Polkovnik ga je ozmerjal, velel mu vzeti svojo

sučnjo in zapustiti kavarno. Šele ko mu je advokat povedal, da je advokat, mu je polkovnik dovolil, da lahko večerja.

In še nekaj naj omenim, kar je bilo za Kolčaka, pa tudi za vse antiboljševiške sile usodepolno. To je fakt, da mase kot v Sibiriji, tako tudi na jugu in severu, niso imele pojma, kaj je boljševizem. Slišali so, da prihaja od neke svoboda; kakšna je ta svoboda, kako bo izpremenila njihov položaj v socialnem življenju, to je bila ogromni večini ruskega naroda španska vas. Saj še danes ruski kmet trdi, da je velika razlika med boljševiki in komunisti, da bi bili s sovjetsko vlado nazadnje še zadovoljni, samo »komunije« ni treba. Reče si še danes niso na jasnem, da sta to dva pojma, ki imata isti pomen.

Letos, ko sem bil še v Sibiriji, sem govoril z mnogimi kmeti, ki so se praskali za vratom in ponavljali venomer: »Da, če bi bili mi vedeli, kaj bo, ko pride »Komunija«! Nikoli bi tega ne bilo. Nam so agitatorji obetali popolno svobodo, raj na zemlji! Zdaj pa imamo raj, ko nam je vzela delavsko-kmečka vlada vse, kar smo pridelali, da smo sami lačni, dala pa nam ni ničesar.«

Dve sili sta bili, ki sta premagali Kolčakovo armado v Sibiriji. To je

bila agitacija na bojišču, ki je imela neizbežno posledico dezertiranja celih polkov iz Kolčakove armade, in pa partizani po vsej Sibiriji, ki so agitirali po vaseh, naj kmetje nikar ne pošiljajo svojih sinov na bojišča, rušili železneke mostove, požigali skladišča in dezorganizirali tako ozadje antiboljševiške armade. Tretja sila — boljševiško orožje — je prišlo do svoje veljave šele takrat, ko se je Kolčakova armada začela umikati. Posledica tega partizanstva je bila, da Kolčakova armada ni končno prav vedela, kje je sovražnik, ki je bil povsod. Danes je bilo novo bojišče v Marijinsku, jutri v Kajusku, pojutrišnjem v Slavgorodu itd. Ti nemiri v ozadju in pa pritisk lačnih in obupanih boljševiških sil na fronti, so prisilili koncem leta 1919. Kolčakovo armado, da se je začela polagoma umikati od Urala proti Bajkalu.

Zgodovina ne pozna podobnega umikanja. Pot Napoleonove armade od Moskve do Berezine je bila igrača v primeri z ogromno razdaljo od Urala do Bajkala. Strašna zima, epidemije in neprestani napadi so skoraj popolnoma uničili armado, ki je šela nad štiristotisoč milj. Maloštevilni ostanki, ki so šli v najhujši zimi peš od Urala do Bajkala, so se umaknili za Bajkal, vse drugo pa je bilo uničeno po poti.

Boljševiki so triumfirali. Enthusiasem je bil tudi med narodom. Z smago boljševikov v Sibiriji, na jugu in severu, je bila končana državljanska vojna v Rusiji. Poznejši eksperimenti barona Wrangela na Krimu in barona Ungerna na Daljnem vzhodu niso igrali nobene vloge.

Konec državljanske vojne, ki je trajala tri leta, v kateri je bilo prelito več krvi in padlo več glav kot v evropski vojni, pa je prinesel boljševikom začetek druge vojne, ki traja sedaj že tri leta. O koncu te vojne ne sanjajo danes niti največji optimisti v Rusiji. To je vojna na gospodarskem polju države, vojna s takojmenovano »malo buržoazijo«, vojna z osebnostjo lastnino, ki je, kot je večkrat trdil Ljennin, težja kot vojna z oboroženim sovražnikom.

V trenutku, ko je bila končana državljanska vojna, je stopila ruska revolucija v drugo fazo, v fazo restavriranja razrušenega narodnega gospodarstva. Lahko je peti »cel svet nasilja bomo podrli do tal, nato pa bomo sezidali naš novi svet«; težje pa je zidati ta »novi svet«. Kako se realizirajo ideje, v kaj se izpreminja teorija na praksi, o tem bom skušal sestaviti prihodnjič iz epizod, ki sem jih videl in preživel sam, kratko sliko.

Prvovrstno originalno prusko oglje

za domačo uporabo in za industrijske svrha

Prvovrstni plinski koks

Prvovrstni koks za livarne

Prvovrstno kovaško oglje

Zagrebska podružnica slavenskega trgovskega društva za dobavo oglja

Kaufmann i drugovi, Brod na Savi

Zagreb, Duga ulica 30

3194

Brzjavlj: Antracit Zagreb

Telefon št. 757

Jamski les

smrekov ali jelkov, 3 do 7 m dolžine, 12 do 24 cm srednje debeline kupi franko vagon kranjskih postaj vsako množino

Šentjanški premogovnik 3144

Krmelj, Dolenjsko.

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južno železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zacinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabini za pohištvo.

Brzjavlj: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Redna predavanja enoletnega tečaja francoskega jezika se začne 20. septembra t. l. pod vodstvom M. Lapčevića, bivšega rednega slušatelja pariške pravne fakultete.

Spored in uporaba tečaja za javno življenje.

I. del: Mednarodni tečaj in vloga francoskega jezika v bančnem, trgovskem, industrijskem (za fine predmete), socialnem, glasbenem, estetično-jezikovnem, kulturno-umetniškem, mednarodno-politiškem pogledu in v pogledu moderne civilizacije. 3195

II. del: Svetovna uporaba francoskega jezika za javno življenje.

Glavna karakteristika tečaja: njegove praktične metode, osnovane poglavito za uporabo in prakso pridobljenega znanja — na konverzaciji.

Za vsa nadaljnja pojasnila se je obračati na M. Lapčevića, Sv. Petra cesta 7, hotel »Lloyd«, od 16. do 19. ure popoldne.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn Bösendorfer, Czapska, Ehrbar, Höpfl, Schweighofer, Original Stingl itd. Tudi na obroke.

ERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA, Hilsarjeva ulica 5.

DELNICA

Se priporoča za izvršitev vseh bančnih poslov pod najkulantnejšimi pogoji.

Centrala v Ljubljani v lastni palači, Stritarjeva ulica št. 9.

PODRUŽNICE: Novi Sad, Beograd, Ljubljana, Ljubomer, EKSPLOZITURA: Vrhnika.

Delniška glavica: K 30,000.000.—. Rezervni zaklad: K 5,000.000.—.

Električni stroji proizvod AEG in električni števeci proizvod AEG

žarnice Tungram, vse elektrotehnične potreščine v zalogi po ugodnih cenah. — Elektrotehnična trdka

R. Florjančič, Celje

Proračuni brezplačno! Proračuni brezplačno!

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Steyr Auto

mali 4 cilindrski 23 HP
veliki 6 cilindrski 40 HP

MICHELIN „CABLE“

auto pneumatika v vseh velikostih došla in je v zalogi pri zastopstvu

JUGO-AUTO d. z o. z.
LJUBLJANA, Poljanska cesta 3.

Ljubezen na počitnicah

Roman.

Ko je Obidowska opazila Tusko pri oknu, je dejala:

«Ali ste videli, kako je zdelan? Pa ga ni nič sram... To je od žganja in krokanja... Kajpada?»

Odmajala je z glavo, in z glasom, v katerem so se dušile solze, je dodala:

«In veste — mojega še ni!»

In odšla je.

Tuska se je začutila čudno zadeto in sramovala se je. Tako čestokrat je bila mislila sedaj na Poržičkega in si ga je v mislih vsega opešala. Nekaj solznega je prehajalo od nje k njej, v njeno notranjost. — Sedaj je tu in uničil jej je jasno, lepo vizijo. Tuska je obžalovala, da se je vdajala nerazumljivi domišljiji. Videla ga je sredi enjane in zlatega korena, med petinami v gorski megli; sedaj je odstranila te dekoracije in... o sramota!... sramota!... Trdno je sklenila, da se vrne v življenje, kakršno je.

Iskala je s svojimi pogledi Pito in jo je videla, kako stoji oprta ob drog. Okoli nje so devotke Warchlakowske živo govorile, se smejale in gestikulirale. Mati je bila zadovoljna, da je dobro vršila svojo dolžnost in je preskrbeli hčerki to, kar je priporočal zdravnik. Sedaj se je spomnila še dolžnosti dobre žene. Sedla je za pisalno mizo ter začela pisati pismo.

«Ljubljeni mož!»

Tvoje pismo sem prejela. Veselim se, da si zdrav, in dečka tudi. — Kar se tiče naftalina, moram priznati, da sem izgubila vero vanj, odkar sem čitala, da se molji množje prav v naftalinu. Na vsak način sem ti hvaležna, da se ubijaš z našimi kožuh. — S palmo so res sitnosti, in sedaj že mislim, da...

In tako dalje, cela vrst besed o plavih, palmah, fiksih, žimnicah, o novi služkinji. Dalje pohvala gospe Warchlakowske, potem beseda o Giewontu, ki je jako «lep», nato...

Tesko se je vrnil domov na stari kom, da si je bil gladko pisani. Tuska je pogledala na pismo svojega moža. Dve strani! Bilo bi neuljudno, ko bi napisala manj. Napolniti mora ti dve strani.

Mahoma je zaslišala pod oknom živžgati kancono. Pela jo je igralka družba, ko se šla nedavno po cesti. Skozi mežlanov zastor je videla Tuska Poržičkega, vsega svežega, umitega, podjetnega. Čudila se je tej metamorfozi. Zopet je vesel, rdeč, močan. Iznova puhte iz njega temperament, zdravje in veselje do življenja. Tuska je proti svoji volji prestala pisati in čutila je, kako so jej zagorela ušesa.

Videla je, da se bliža Poržički skupini dekl. Ustavil se je pred drogom ter dejal nekaj. Vkljub predvečerni tišini Tuska ni mogla razumeti njegovih besed; slišala je samo njegov povzdignjen glas. Tri sestre so ga gledale začudene, naposled so se razpršile kakor jata jerebic in so bežale domov.

Ostalo je samo Pita; toda Tuska je začudeno gledala, kako se je otrok sklonil pod drog ter prišel na pot. Ondi je s povešeno glavo deklica obstala, z rokami je delala kretnje, kakor da stiska solze s svojih trepalnic. Poržički se je sklanjal nad njo in jej nekaj govoril; končno mu je odgovorila.

Razgovarjala sta se par hipov; potem je prijel Poržički dekletce za roko in ga vedel počasi v koč. Ko sta prišla bližje, je Tuska opazila, da otrok plaka. Ves ta prizor je razburil Tusko. Čemu se ta človek zopet meša med dekleta? Kaj hoče od Pite? Zakaj jo vodi domov? In zakaj joka dekle?

Vedela je, da bi sedaj morala vstati ter jima iti nasproti, sicer pride z dekletom v sobo. Toda ni se mogla premakniti. Kakor ohromela je sedela in čakala, ko se jej je bližala pričakovana grozeča nevarnost... Nalabno je potrkalo.

Vstopil je Poržički, vodeč za roko objokano Pito. Dekletce je bilo blede in vse razburjeno. Igralec se je nepričljeno naklonil Tuski, ki je trudoma vstala. In stala je pred njim v beli, z rožami posuti mežlanasti obleki, kakor vitka cipresa, ki je vzcvela iz belega rožnega grma.

«Oprostite, gospa,» je dejal, «jako svobodno igravec, da se kot tujec vmešavam v stvari, ki me nič ne brigajo. Ampak zakaj dovoljujete, ali celo zahtevate, da vaša hčerka občne s temi prismođami v rdečih špenzerjih?»

«...!!»

«Da, milostiva, to so prismođe in zlobnice! Ne zamerite mi, da se izražam tako naravnost, ali pri nas igralkah je to navada. Govorimo, kar mislimo. Torej, milostiva, to so trapice, neumne, povrhu pa še rafinirane.»

«Prosim, gospod... To so hčerke gospe Warchlakowske, dame...»

«Dobro, dobro... mama je malomeščanka najslabše vrste, in hčera so prav take, Warchlakowska ali Prašičewska, ali kak drug vrag, vsekakor se ne izplača, baviti se s takimi ljudmi.»

«Oh!»

«Tu ni nikakega oh in ah! Ali veste, gospa, čemu joka to divno dekletce? Ne veste, milostiva... Jaz pa vem. Prišel sem mimo droga, postal in poslušal. Mislim sem si: o čem pač govorijo gospodične z vašo hčerko. Menil sem, da pripovedujejo kaj nedostojnega, kajti gospica Pita je imela vsa žareča ušesa in je bila v veliki zadregi. Poslušam... slišim eno besedo... drugo... dokler mi ni zavrela kri v glavi. Ali veste, s čim so mučile malo,»

«Nimam pojma. Saj so vendar dobro vzgojene.»

«Da, krasno vzgojene! Lahko se ponasajo s tako vzgojo! Te prismođe so govorile nezasišane stvari o vas, in otrok je moral vse to poslušati.»

«Kaj? Kako?»

«Da, da! Izprašal sem Pito, in ubožica mi je jokaje priznala, da so jo sestre izpraševale o vsem mogočem, o vas, o vaših družinskih razmerah, in sicer na jako netakten način.»

«To ni mogoče! Je ponovila Tuska in zmajala z ramami. — «Saj so vendar dobro vzgojena dekleta!»

«Svoje mnenje že izpremenite, ko zveste, da so ta dobro vzgojena dekleta izpraševala Pito, ali ste židovskega pokolenja, ker imate kriv nos; in čemu se mažete kakor stara igralka... In smejale so se, ker imate v Varšavi stanovanje treh sob...»

Bolestin Pita jo je prekinil njegovo govorico.

«Ali je res, Pita?» se je obrnila Tuska k Piti, ki je bila od sramu in razburjenja vsa blede.

«Da, mama!» je odgovoril otrok iht.

«Pa zakaj mi nisi o tem ničesar povedala?»

Nikakega odgovora.

«To je samo dokaz,» je nadaljeval Poržički, «kako rahločuten je ta otrok. In dalje je jasno, da vaša hčerka nima zaupanja do vas. To je jako hudo. Otroci mora biti odkritosrčni napram mamic, mora jej vse zaupati, vsako misel, tudi če bi bil smrten greh. Ali imam prav?»

Obrnil se je k Tuski in jo gledal s svojimi, velikimi, odkritimi očmi. Tuska ni odgovorila ničesar. Bila je jako potrta. Besede: maže se, kakor stara igralka — so jej bile prav posebno neprijetne.

«In sedaj,» je dejal z uljudnostjo markiza, «mi dovolite, da se vam predstavim. Jaz sem Poržički.» To se je donelo kakor triumfalna fanfara. Bilo je čuti v tem tonu dušo človeka, ki je vajen vse dvigati, vzbujati veselo in milo občutje.

«A sedaj grem...» Gospodična Pita se umiri in si obriše nos, da ne postane rdeč... «Kaj?... Aha... tu se že nekdo nasmiha skozi solzke. Dobro je. Zmaga je naša! Smrt Warchlakowskim!»

Prijel je deklico za roke in začel z njo plesati menuet.

«Podaj ročico mi, markiza!» — «Ne? No, pa ne...»

S sladkim glasom je dejal Tuski: «Ali bi mamica hčerki ne dovolila, da sprejme mojo bonbonijerko?... Mamica, ne bodi tako huda! Oh, kako stroga je ta mamica! Kakšna ubožica je Pitala!»

Okrog Tuskinih usten je zaigral rahel smev.

«Hvala vam, gospod, ampak moja hčerka ne je bonbonov.»

«E, kaj pa še! Saj sem videl, kako je v slaščičarni pospravljala slaščico za slaščico. Ali ako vam ni prav, jo obdržim... pri Bogu, da res!»

Potem se je mahoma zresnil, posrečno opazoval Pito in je dejal sočutno:

«Kako je blede!»

Prav v tem trenutku se je zastrnilo okno in pokazala se je gospa Warchlakowska, vračajoča se vsa obložena z zavitki iz mesta.

«Ali gremo danes v Kuznico?» je vprašala z licemerekim smehljajem, ki pa je hitro izginil z njenega obraza, ko je zagledala sredi sobe Poržičkega. Umaknil se je izrazu globoko užaljenega dostojanstva.

«Oprostite, nisem vedela, da imate gosta.»

In mogočno se je odmajala proti svoji vili. Na verandi so dekleta s prestrašenimi gestami klicale mater.

Tuski se je zdelo, kakor da jo je kdo zasačil na prepovedanem potu. Slutila je, da bo odslej gospa Warchlakowska njena sovražnica, Poržički pa se je bavil večinoma s Pito.

«Pojdite rajše z menoj, gospodična Pita, tja, kjer stavijo novo koč. Po tramih bova plezala, kozolce prevračala, in gospodična Pita se bo lepše zabavala kakor z Warchlakowskimi.»

«Oprostite,» je dejala Tuska s glasom velike dame, «ampak moja hčerka mora sedaj pisati očetu. Pojdi, Pita, pripiši k mojemu pismu!»

«Pismo očetu. Potem pa nočem motiti. Naj torej piše gospodična Pita. Pa paček je prvi.»

Uljudno se je naklonil in ostavil sobo. Na pragu pa se je ustavil in dejal z otroško trmo:

«Bonbonijerko pa vendarle pošljem.»

Ko je bil že v veži, je dodal:

«Pa še nekaj za gospo mam!»

Trenutek pozneje je vstopila Obidowska. V rokah je držala nesrečno bonbonijerko s svilnato kokardo in krasen šopek encijana. Njen otožni, objokani, tragični obraz je tonil v safirnem cvetju. Bil je to nenavaden, silen kontrast. Izročila je sladkorčke deklici, a cvetlice materi.

«To je za vas, in to za vas!» je dejala z zmučenim, globokim glasom.

(Dalje prihodnjč.)

PARADIŽ
sta bila brez obleke

Adam in Eva
sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne

obleke za gospode,
dame in otroke

v trgovini

O. BERNATOVIČ
Ljubljana, Mestni trg 5-6

Najfinejša, najmodernejša svetlobna telesa

za

stanovanja, vile, palače, dvorane, bare, kine i. t. d.

kakor

lestence,

stropne svetilke,

stenska ramena,

namizne in stoječe svetilke

i. t. d.

v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih, izdeluje v

kovini,

lesu,

svili,

steklu,

i. t. d.

edina jugoslovenska

„Svetlobna industrija VESTA“.

Naročila in dopise sprejema samo atelje „Veste“.

Ljubljana, Kolodvorska 8/I.

Kupimo

prazne steklenice od konjaka

vseh vrst

„ALKO“, veletrgovina žganja, družba z o. z., Ljubljana

(Kollze).

3113

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
18 Popravila točno in solidno!

BLUZE
spodnja krila, predpasniki,
stezniki
najceneje
pri
A. Sinkovic nasl.
K. SOSS 43/IV
Ljubljana, Mestni trg 19.

Divjačina
kakor srne, zajce, fazane, troke,
divje race, sluke itd. v vsakem
času po najpovoljnejših cenah kupuje

E. VAJDA
veletrgovina z divjačino in perjadjo
Čakovec, Medjimurje.
Brzjavni naslov: Vajda Čakovec.
Interurban telefon št. 59. 48

Čitajte „Jutro“!

POZOR! 3212 POZOR!

Pilarna v obratu
edina v Ljubljani, ter poleg stoječa

enonadstropna hiša
z dvema trgovskima lokalom, pripravna za vsako obrt v mestu, se iz družinskih razmer

takoj proda.
Vprašati je od 11. do 12. In od 4. do 5. ure Martinova cesta 8.

Največji davki 29

katero plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke **H. Suttner (imetnik Henri Maire)** v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmska darila in vso drugo zlatarino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrižne in brisne stroje, steklorezec, dose za tobak, svaldice in smodke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

„SLOGRAD“

slovenska gradbena in industrijska d. d.,
Ljubljana. Telefon št. 180.

Brzjavni „Slograd“.

Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.

Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Siška, Frankopanska cesta št. 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa: Patent dr. inž. Čempergerja za izorševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložki za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno).

Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.